

Nationale Sportmedaille / Medaille voor Alzijdige Vaardigheid NOC*NSF (Nationale Sporttest)
Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF (Militaire Vijfkamp)

Spreekpunten Overdracht Nationale Sportmedaille NOC*NSF en Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF aan Defensie

Datum 6 april 2023

Spreeker Elias Woudenberg, voorzitter Stichting Sportonderscheidingen

Locatie Kalvermarkt 32, 2511 CB Den Haag

Generaals, kolonel, dames en heren,

Graag wil ik bij deze bijzondere gelegenheid kort ingaan op de historische betekenis van beide onderscheidingen en de overdracht vandaag aan Defensie.

Beide onderscheidingen zijn meer dan een eeuw geleden ingesteld door het Nederlandsch Olympisch Comité, nu NOC*NSF. Sindsdien worden ze generatie na generatie door vrijwel uitsluitend militairen nagestreefd. En door een aanmerkelijk kleiner aantal per jaar behaald. Want het is niet makkelijk om de zeer hoge eisen te halen. En dat is goed, want onderscheidingen horen onderscheidenswaardig te zijn.

De eerste van de twee, de Sportmedaille, kwam al ter sprake bij de oprichting van het NOC in 1912. Het doel was de stimulering van allround-fitheid. Dat staat nog steeds op de onderscheiding: Voor Alzijdige Vaardigheid. Het schitterende diploma van destijds staat hier naast mij, in een gouden lijst. De toenmalige Minister van Defensie, Colijn, later vijfmaal minister-president, vond dit zó belangrijk, dat hij ogenblikkelijk besloot dat deze op het uniform mocht worden gedragen. En dat elke militair die de eisen behaalde, vijf jaar lang 100 gulden per jaar extra kreeg. Op CBS.nl kun je zien hoeveel dat nu zou zijn: €1.400 per jaar extra wedde, vijf jaar lang, als je de hoge fysieke eisen behaalde.

De tweede, het Vijfkampkruis, werd ingesteld in 1931. Hierbij gaat het echt om de militaire basisvaardigheden. Het tweede verschil is dat je bij de Vijfkamp alle eisen bij de eerste poging tijdens een wedstrijd van een of twee dagen moet behalen, terwijl je er bij de Sportmedaille een jaar over mag doen en de proeven onbeperkt mag afleggen tot je ze haalt. De eisen voor de Sportmedaille zijn dan ook per onderdeel hoger dan bij de Vijfkamp; maar bij het Vijfkampkruis is het minstens zo knap om vijf aanzienlijke prestaties op één dag voor elkaar te krijgen. De verhouding is dan ook al decennia ca. 80% Sportmedaille en maar 20% Vijfkampkruis.

De afgelopen 100 jaar hebben meer dan 50.000 militairen geprobeerd om de eisen te behalen. Ongeveer een derde slaagde daarin - tot dusverre in totaal ca. 17.500 keer ofwel zo'n 175 nieuwe ultrafitte militairen per jaar. Zo kan ik vanaf hier zien dat generaal Eichelshaim zelf de Sportmedaille ooit heeft behaald; van de kanselier, generaal Morsink, is mij bekend dat hij 'm viermaal heeft behaald.

Het bijzondere is dat bij het Vijfkampkruis van iedereen bekend is wie 'm ooit heeft behaald. En bij de Sportmedaille is dat precies bekend sinds 1989. Wat dat betreft dragen wij twee fenomenale Eregalerijen over aan Defensie. Op de tafels hier achter mij liggen alle historische edities van de onderscheidingen. Die dragen we vandaag over aan de organisatie waar wij als stichting uit zijn ontstaan, NOC*NSF, om te worden toegevoegd aan de Collectie Olympisch Sporterfgoed in Papendal.

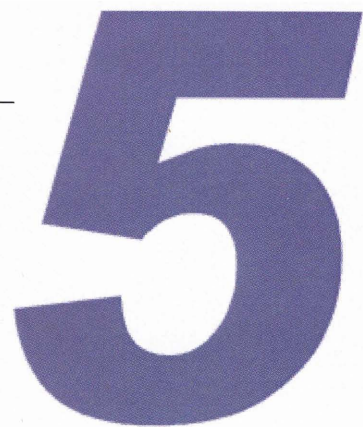
Tot zover geschiedenis. De toekomst, die dragen we vandaag over aan Defensie. De reden hiervoor is dat wij de afgelopen jaren een enorme groei hebben meegemaakt. Tien jaar geleden hadden we 300 deelnemers per jaar. Dit jaar neemt een record van 750 militairen deel: 600 aan de Sporttest en 150 aan de Militaire Vijfkamp. Van alle leeftijden: 50% is jonger dan 30 jaar, maar de overige 50% gaan door tot 60+.

Aan de belangstelling te meten, kunnen dat makkelijk 1.000 militaire deelnemers per jaar worden. Die groei is natuurlijk fantastisch. Wat wil je als krijgsmacht meer. Maar als kleine stichting kunnen wij die groei niet verder faciliteren; wij lopen tegen onze capaciteitsgrenzen aan. Ook willen wij beide onderscheidingen voor de lange termijn borgen. Defensie is daarvoor precies de juiste safe haven. Daarom is dit voor ons allen een historisch moment.

Nationale Sportmedaille / Medaille voor Alzijdige Vaardigheid NOC*NSF (Nationale Sporttest)
Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF (Militaire Vijfkamp)

Graag wil ik hierbij een paar mensen in het bijzonder bedanken. Ten eerste de tientallen militairen die deze stichting de afgelopen 60 jaar hebben geleid. Niet de minsten: het begon bij de oud-voorzitter van het NOC, generaal Charles Pahud de Mortanges. De stichting is ook jarenlang geleid door commandanten Korps Mariniers. Verder denk ik aan generaal Zuidema, hier aanwezig, die ervoor heeft gezorgd dat het Vijfkampkruis sinds 2005 wordt verleend voor de vroegere Zwarte Militaire Vaardigheid of ZMV, die sindsdien Militaire Vijfkamp heet.

Verder de generaals Tak en Dobbenberg, voor hun visie als D-DAOG. Generaal Morsink en NOC*NSF, voor hun jarenlange ondersteuning. En onze ambassadeurs, de kolonels Jan ten Hove en Harold de Jong en overste Corstiaan de Haan, voor hun adviezen.

Met name wil ik ook het huidige team bedanken, met de mariniers Hompe Heijmerink en Rinus Zwijnenburg, mannen van De Wit. En Nicoline Smoor, die als hoofd van de helpdesk op onnavolgbare wijze honderden deelnemers per jaar in de avonduren per e-mail wist te motiveren om deel te nemen, om niet op te geven en om door te gaan, en die volgens mij inmiddels bij de hele krijgsmacht bekend is, door de opgewekte wijze waarop zij dat deed. Tot slot wil ik graag Arjan van Leeuwen van het JIVC bedanken, en overste Maurits Wygman, majoor Jeroen Koevoets en met name majoor Steven Vermeulen bij de DAOG, voor al het werk dat zij hebben verzet om dit vandaag mogelijk te maken.

Kortom: wij dragen een geoliede machine over. Iets waar generaties militairen van weten waar het voor staat en er hun leven lang trots op zijn dat ze de eisen ooit behaald hebben.

Overste Marea, u wordt als Hoofd BIMS eindverantwoordelijk voor het beheer, de integriteit en de groei van deze militaire 'Elfstedenkruizen'. Niet één, maar twee incentives voor fysieke prestaties, die ervoor zorgen dat militairen op eigen initiatief een hoger doel nastreven. Wat dus bijdraagt aan de operationele fitheid en, omdat het op het pak mag worden gedragen, langdurig anderen daar ook toe inspireert. Dat is een grote verantwoordelijkheid; duizenden trotse sporters kijken met u mee. Ik wil u daarbij graag van harte alle succes toewensen.

Dan zou ik graag nu de onderscheidingen symbolisch aan de CDS, generaal Eichelsheim, willen overdragen.

Hierbij draag ik het commando over de Nationale Sportmedaille NOC*NSF en het Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF aan Defensie over.

5

Nationale Sporttest: Nationale Sportmedaille / Medaille voor Alzijdige Vaardigheid NOC*NSF

lopen   zwemmen   springen   zelfverdediging   werpen

Militaire Vijfkamp: Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF

lopen   zwemmen   schieten   hindernisbaan   werpen

De Nationale Sportmedaille (sinds 1913) en het Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF (sinds 1931) zijn onderscheidingen voor fysieke prestaties.